

Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

zbiory specjalne,teczka: Działalność Związku Polaków w Niemczech na terenie Powiśla,
sygn. R 755/3, k. 199-200

INSTYTUT PÓŁNOCNY

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

ARCHIWUM
PAŃSTWOWE
W OLSZTYNIE

C. Pytania

pyt. Co pani może nam powiedzieć na temat placówki ZP w Starym Targu?

odp. Nie pamiętam dokładnie kiedy zorganizowano tu komórkę ZP, ale było to rano po plebiscywie. Tunc placówki działały w Słomnie, Waplenie, Postolinie, Świecie, Straszynie i in.

Do organizacji mogli należeć wszyscy Polacy; w Starym Targu członków ZP było około 100, potem liczba ich zmniejszała się.

Przyjeżdżali tu członkowie ZP z Berlina (Kacmarek^{ks. Domagala}) i

w kółka w polskiej świetlicy wygłaszali pogadanki polityczne. Zebrania odbywały się co miesiąc lub częściej o jakie potrzeby.

Niemcy próbowali zyskać członków organizacji np. mecenasem braku proponowano dobre prace na kolei, ale pod warunkiem występowania z ZP.

pyt. W jaki sposób ZP starał się rozbudować świadomość narodową?

odp. Organizowano pogadanki na temat Polski (np. wygłaszała je H. Sienkowska), czytano polskie książki wyprężane z biblioteki znajdującej się w Starym Targu, śpiewano polskie pieśni ^{na chórach}, organizowano wieczory o Polsce (Poznań, Częstochowa, Kraków^{Wejherowa}), jasełka. W ramach Związku Kobiet św. Kingi (należało do niego ponad 100 kobiet) wykładano polskie, regionalne hafty, organizowano różnorodne sporty.

pyt. Czy w Starym Targu istniała polska szkoła?

odp. Tak. Założyła ją hr. H. Sienkowska. Chodziło przede wszystkim o język i religię. Nauczyciele (Sarnowski, Jyżka i jeszcze jeden) jali i podziemi przybywali z Polski. W szkole było dwóch inspektorów: jeden polski (H. Sienkowska), drugi niemiecki. Niemcy starali się agitować o wycofywanie dzieci z polskiej szkoły. Np. wstrzymali zezwolenie na budowę domu Franciszce Moroni do momentu,

pyt. Czy istniało tu także przedsiębiorstwo?

odp. Tak. Przedsiębiorstwo to prowadził przedsiębiorca ^(Studziska) przybyły z Polski.

pyt. Co może nam pani powiedzieć o innych partiach działających w Starym Targu?

odp. Komunistów tu nie było, Centrum też nie działało. W ogóle byli sami Polacy.

pyt. A czy znajdowały się tu jakiegoś instytucje gospodarcze i jak działały?

odp. Tak. W okresie działań Bank Ludowy, ale ja nie mam jego działalności, nie konstatuję z niego.

pyt. Jak może pani ocenić działalność ZP. na tym terenie?

odp. ZP. zrobił tu bardzo dużo. Jego zadaniem jest to, że up. przy spisach podawano zawsze narodowość Polaka.

pyt.

odp. Pierwsze przybyły z Polski do Banku Ludowego, ale ZP. nie pomagał ludności (mających spowolnienie).

pyt. Ile dzieci było w polskiej szkole?

odp. W szkole było od początku 32 dzieci, potem liczba ich zmniejszała się (po dojściu Hitlera). Szkoła i przedsiębiorstwo działały do 1938r.

Strzeżam zgodności relacji z moją wypowiedzią i zgadzam się na wykorzystanie jej do celów naukowych.

a) z ujawnieniem mojego nazwiska Anna Kamińska
~~bez ujawnienia mojego nazwiska~~

autoryzowano dn. 3. VIII. 1974 r.